

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg Children, Young People and Education Committee

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

Lesley Griffiths AM
Y Gweinidog Cymunedau a Threchu
Tlodi

Bae Caerdydd / Cardiff Bay
Caerdydd / Cardiff
CF99 1NA

29 Hydref 2014

Annwyl Weinidog,

Cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2015–16

Diolch am ddod i gyfarfod y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar 23 Hydref 2014 i drafod cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2015–16.

Diben y llythyr hwn yw tynnu sylw at y materion allweddol y mae'r Pwyllgor wedi eu nodi yn ystod ei waith craffu.

Caiff y llythyr hwn ei rannu â'r Pwyllgor Cyllid i'w helpu gyda'i waith craffu cyffredinol ar y gyllideb ddrafft. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu cael y wybodaeth bellach y mae'n gofyn amdani yn y llythyr hwn cyn gynted â phosibl er mwyn llywio'r ddadl derfynol ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2015–16.

Prosesau asesu effaith

1. Mae'r Pwyllgor yn nodi nad oes asesiad o'r effaith ar hawliau plant (CRIA) wedi ei gynnal ar gyfer y gyllideb ddrafft hon. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyfeirio at ei [Asesiad Effaith Strategol Integredig](#) ar gyfer cyllideb ddrafft 2015–16 gan ddweud ei bod yn ystyried cydraddoldeb, mynd i'r afael â thlodi ac anfantais

economaidd–gymdeithasol, hawliau plant a'r iaith Gymraeg, ar y cyd. O ran y gofyniad i roi "sylw dyledus" i hawliau plant, mae eich papur yn nodi:

“The process of having due regard can range from thinking about the impact of decisions on children in the course of day-to-day work activity, through to the formal application of a structured impact assessment tool accompanied by a record of the outcome results”.

2. O ystyried na chafodd asesiad o'r effaith ar hawliau plant (CRIA) ei baratoi, hoffai'r Pwyllgor gael eich sicrwydd fod hawliau plant wedi cael ystyriaeth briodol fel rhan o'r broses o bennu'r gyllideb. **Mae'r Pwyllgor yn gofyn am esboniad manwl o'r penderfyniadau sy'n ymwneud â phlant a phobl ifanc sydd wedi newid o ganlyniad i'ch proses asesu effaith.**

Dechrau'n Deg

3. Mae'r Pwyllgor yn nodi bod y gyllideb ddrafft ar gyfer 2015–16 yn dangos cynnydd o £4.8 miliwn mewn refeniw o gyllideb 2014–15 (o £72.1 miliwn i £76.9 miliwn) a gostyngiad o £1.1 miliwn mewn cyfalaf o gyllideb 2014–15 (o £8 miliwn i £6.9 miliwn).

4. Cyhoeddwyd gwerthusiad cenedlaethol o Dechrau'n Deg ym mis Rhagfyr 2013. Roedd ei ganfyddiadau'n cynnwys y canlynol:

- nid oedd gwahaniaeth ystadegol sylweddol rhwng ardaloedd Dechrau'n Deg ac ardaloedd eraill o ran sgiliau gwybyddol ac ieithyddol plant, eu datblygiad cymdeithasol ac emosiynol a'u hannibyniaeth / hunanreoliad;
- nid oedd gwahaniaeth rhwng rhieni mewn ardaloedd Dechrau'n Deg a rhieni yn yr ardaloedd cymharol o ran mesuriadau hunanhyder, iechyd meddwl neu amgylchedd y cartref;
- nid oedd gwahaniaeth ystadegol rhwng Dechrau'n Deg a'r ardaloedd cymharol gyfatebol ar gyfraddau imiwneiddio; ac
- nid yw plant mewn ardaloedd Dechrau'n Deg yn fwy tebygol o gael eu cyfeirio at weithwyr proffesiynol na phlant mewn ardaloedd cymharol.

5. Mae'r Pwyllgor yn nodi eich barn ei bod yn anodd asesu effaith lawn polisi cymdeithasol, yn enwedig lle mae nifer fawr o unigolion yn cymryd rhan yn y rhaglenni. Serch hynny, mae adroddiad gwerthuso Llywodraeth Cymru ei hun yn amlinellu nifer o feysydd allweddol sy'n destun pryder.

6. Ymhellach, mae'n amlwg nad yw Llywodraeth Cymru yn gwybod faint o blant sydd wedi elwa o bob un o bedair elfen y rhaglen. Mae eich papur yn nodi:

“Officials investigated the feasibility of collecting information which would show how many children had benefitted from all four elements of the programme. It was concluded that this information could not be collected without a significant extra burden on local authorities with little benefit in terms of added insight into the successful operation of the programme.”

7. Mae'r Pwyllgor yn pryderu nad yw Llywodraeth Cymru yn gallu asesu effeithiolrwydd y rhaglen hon nac a yw'n rhoi gwerth am arian.

Dechrau'n Deg – niferoedd y rhai sy'n cymryd rhan

8. Mewn ymateb i gwestiwn yn ymwneud â nifer y plant mewn ardal Dechrau'n Deg nad ydynt yn manteisio ar Dechrau'n Deg, dywedodd y swyddog a ddaeth gyda chi na chafodd y wybodaeth honno ei chasglu.

9. Unwaith eto, rydym yn pryderu am y diffyg data a'r wybodaeth sydd ar gael sy'n ymwneud â Dechrau'n Deg. Mae diffyg gwybodaeth yn yr achos hwn yn golygu nad yw'n bosibl barnu effeithiolrwydd y rhaglenni wrth gyrraedd pob aelod o'r gymuned sy'n gymwys. Mae hefyd yn ei gwneud hi'n anodd cymharu ac asesu cyrhaeddiad y rhaglenni mewn gwahanol ardaloedd.

10. Mae'r Pwyllgor yn gofyn am y wybodaeth ddiweddaraf am y prosesau sydd gennych ar waith i werthuso effaith Dechrau'n Deg, gan gynnwys unrhyw gynlluniau sydd gennych i fynd i'r afael â'r diffyg presennol o ddata mewn rhai ardaloedd.

Rhaglenni cyfalaf Dechrau'n Deg

11. Mae eich papur yn nodi:

“There are currently more than 70 ‘live’ capital projects and more will come on line when the additional capital funds are confirmed. Within the next six months almost 90% of the ‘live’ capital projects are due for completion, and the remaining projects will be completed in 2015–16”

12. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod y gall fod angen darparu neu adnewyddu adeiladau er mwyn sicrhau bod Dechrau'n Deg yn cael ei gyflwyno'n effeithiol, yn enwedig mewn rhai cymunedau lle mae diffyg cyfleusterau. Fodd bynnag, mae'r Pwyllgor yn pryderu y gall fod achosion lle nad yw prosiectau cyfalaf yn angenrheidiol a bod modd defnyddio cyfleusterau sydd ar gael eisoes. Mae'r

Pwyllgor yn pryderu ynghylch cadernid asesiadau Llywodraeth Cymru yn hyn o beth. **Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am y broses asesu ar gyfer prosiectau o'r fath.**

Teuluoedd yn Gyntaf

13. Mae'r Pwyllgor yn nodi bod Llywodraeth Cymru wedi lleihau'r dyraniad cyllideb ar gyfer y rhaglen hon o £46.9 miliwn yng nghyllideb 2014-15 i £43.7 miliwn yn y gyllideb ddrafft ar gyfer 2015-16.

14. Mae'r Pwyllgor hefyd yn nodi bod y gwerthusiad o strategaeth tlodi plant Llywodraeth Cymru yn dangos nad yw maint y rhaglennu presennol yn ddigon i gyflawni maint y newidiadau sydd eu hangen. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod mai un o'r ffyrdd y mae modd rhoi newid ar waith ar raddfa fawr yw drwy gyllid ychwanegol. Fodd bynnag, nid oes cyllid o'r fath ar gael. Felly, **mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am sut y byddwch yn ymdrin â'r her hon yn wahanol, o ystyried y diffyg cyllid ychwanegol.**

15. Nododd y Pwyllgor hefyd fod gwerthusiad cenedlaethol 2014 yn dangos mai dim ond 53% o achosion 'Tîm o Amgylch y Teulu' a ddaeth i ben yn ystod naw mis cyntaf 2013 a oedd yn llwyddiannus o ran y canlyniad a gynlluniwyd ar eu cyfer. **Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am y camau yr ydych yn eu cymryd i fynd i'r afael â'r meysydd o bryder a nodwyd yn y gwerthusiad.**

Strategaeth tlodi plant

16. Dyraniad y gyllideb ddrafft ar gyfer 'polisi tlodi plant' ar gyfer 2015-16 yw £140,000, sydd heb ei newid mewn termau arian parod ers 2014-15.

17. Canfu gwerthusiad terfynol Llywodraeth Cymru o'i Strategaeth Tlodi Plant (Gorffennaf 2014) y gellid gwneud rhagor i gysylltu strategaethau twf economaidd ag amcanion tlodi; nad oes tystiolaeth gref fod graddfa'r rhaglenni yn ddigon i weithredu maint y newid sy'n angenrheidiol (fel y soniwyd ym mharagraff 14, uchod); a bod y dyletswyddau a osodir ar awdurdodau lleol a chyrrff cyhoeddus eraill wedi cael effaith gyfyngedig o ran rhaglenni newydd neu wrth ddyrannu adnoddau ychwanegol i gyflawni amcanion tlodi plant.

18. **Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am sut y byddwch yn ymdrin â'r her hon yn wahanol, o ystyried y diffyg cyllid ychwanegol.**

Grant Cyflawni Plant a Theuluoedd

19. Mae'r Pwyllgor yn nodi y cyhoeddwyd y rhai sy'n cael y Grant Cyflawni Plant a Theuluoedd ym mis Gorffennaf 2014, gyda nifer o sefydliadau yn cael gwybod na fyddent yn cael arian mwyach, gan gynnwys Chwarae Cymru a'r Ddraig Ffyndi.

20. Mae'r Pwyllgor yn nodi bod cyllid o £50,000 wedi ei ddyrannu i Chwarae Cymru ers hynny. **Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am natur y dyfarniad grant a'r hyn y mae'n fwriad ei gyflawni drwy ei ddefnyddio. Byddai'r Pwyllgor hefyd yn croesawu eglurhad ynghylch y broses ar gyfer dyfarnu'r Grant Cyflawni Plant a Theuluoedd, o ystyried yr oedd cyfraniad pellach yn ofynnol ar ôl i'r Grant gael ei ddyfarnu.**

21. Mae'r Pwyllgor yn nodi bod Plant yng Nghymru wedi cael £1,874,527 i sefydlu canolfan ragoriaeth ar gyfer hawliau plant. Bydd ei waith yn cynnwys sicrhau bod llais y plentyn yn cael ei glywed mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, codi ymwybyddiaeth, sefydlu a hyrwyddo arfer gorau a rhoi cyngor ar sail tystiolaeth ynghylch materion sy'n ymwneud â hawliau plant.

22. **Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am y camau yr ydych yn eu cymryd i sicrhau bod y nifer sy'n cymryd rhan yn cynyddu, yn wyneb rhoi'r gorau i ariannu'r Ddraig Ffyndi.**

Yn gywir

Ann Jones AC / AM
Cadeirydd / Chair